# Collegevoorstel

| | |
|---|---|
| **Onderwerp** | Nieuwe verordeningen in het kader van de Participatiewet in Balans. |
| **Eenheid/team** | US Kwaliteit |
| **Zaakkenmerk** | Z/26/274689 |
| **Documentkenmerk** | D/26/919739 |
| **Vertrouwelijkheid** | Openbaar |
| **Portefeuillehouder** | G.J. Overmeen-Bakhuis |
| **Datum vergadering** | |

**Toelichting voor de openbare besluitenlijst**

Om een goede invulling te kunnen geven aan de wijzigingen in de Participatiewet voorvloeiende uit het wetstraject 'Participatiewet in balans' is het noodzakelijk dat de gemeenteraad nieuwe verordeningen gaat vaststellen. Te weten een nieuwe re-integratieverordening, maatregelenverordening en een verordening voor de individuele inkomenstoeslag. Het college heeft besloten om in te stemmen met de drie hiervoor opgestelde ontwerpverordeningen en hierover advies te vragen aan de Adviesraad Sociaal Domein Almelo. Daarnaast heeft het college besloten om de komende vier jaren een investering van € 250.000,- per jaar te doen voor inzet van de individuele inkomenstoeslag.

**Voorgesteld besluit**

1. In te stemmen met de ontwerpen voor de 'Re-integratieverordening Participatiewet gemeente Almelo 2027' (D/26/943439), 'Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Almelo 2027' (D/26/943465) en de 'Verordening individuele inkomenstoeslag gemeente Almelo 2027' (D/26/943478) welke zijn gericht op de uitvoering van het wetstraject 'Participatiewet in balans' en het collegeprogramma.
2. De Adviesraad Sociaal Domein Almelo te vragen een advies uit te brengen over de ontwerpen voor deze verordeningen (D/26/963457).
3. Voor de uitvoering van de Verordening individuele inkomenstoeslag een extra budget beschikbaar te stellen van 250.000 euro per jaar voor de periode 2027 tot en met 2030.
4. Dit te dekken uit de bij de programmabegroting 2027 beschikbaar gestelde incidentele middelen voor de individuele inkomenstoeslag van 250.000 euro per jaar.

**Inleiding**

De 'Participatiewet in balans' is een wetstraject dat de menselijke maat, vertrouwen en eenvoud centraal stelt binnen de bijstandsverlening. 'Participatiewet in balans' komt voort uit knelpunten uit de praktijk en maatschappelijke kritiek op de uit 2015 daterende Participatiewet, die door uitvoerders op een aantal punten als te ingewikkeld, te wantrouwend en te streng wordt

ervaren.  In dit kader is het noodzakelijk dat er een drietal nieuwe verordeningen worden aangenomen.

Re-integratieverordening

Het ontwerp voor de re-integratieverordening betreft een geheel nieuwe verordening omdat de grondslag voor de verordening is gewijzigd. Alleen artikel 5, 6, 28 en 29 zijn nieuw qua inhoud.

Sociale activering wordt in de Participatiewet vervangen door een nieuw begrip: maatschappelijke participatie. Maatschappelijke participatie is in twee artikelen opgenomen in de conceptverordening. Enerzijds maatschappelijke participatie niet gericht op arbeidsinschakeling (artikel 5) of juist wel gericht op arbeidsinschakeling (artikel 6). Hierbij is de tekst uit de modelverordening van de VNG overgenomen. In de uitvoeringspraktijk lijkt een en ander weinig gevolgen te hebben. Dit omdat de bestaande verordening voor de maatschappelijk nuttige tegenprestatie in Almelo al is gericht op maatschappelijke participatie, waarmee een veel minder strenge inhoud aan de verordening voor de tegenprestatie is gegeven dan wettelijk mogelijk was. Dit is geheel in lijn met de wettelijke ontwikkelingen, want de tegenprestatie verdwijnt uit de wet met ingang van 1 januari 2027. In artikel 28 en 29 zijn praktische zaken vastgelegd over de relatie met het onderwijs in het kader van de Wet van school naar duurzaam werk. Hierbij is binnen het kader van de modelverordening van de VNG en in ambtelijk overleg met de regiogemeenten de standaard inhoud gekozen. Een Was-wordt lijst van de huidige verordening t.o.v. de ontwerpverordening is bijgevoegd (D/26/957246).

Maatregelenverordening

In het ontwerp voor de maatregelenverordening (in plaats van maatregelenverordening wordt ook wel over afstemmingsverordening gesproken, het betreft echter steeds de mogelijkheden om uitkeringen te verlagen om ongewenst gedrag in relatie tot de uitkering bij te sturen) is gekozen voor de meest eenvoudige lijn uit het model van de VNG, waarbij er veel ruimte voor maatwerk komt. De verordening gaat bijna alleen over de  betrekkelijk kleine 'restcategorie' aan gedragingen die vallen onder de noemer: ongenoegzaam besef van verantwoordelijkheid in de voorziening van het bestaan. Een voorbeeld daarvan is het te snel interen op vermogen zodat men onnodig beroep op bijstand moet doen. De afhandeling van de rest van de maatregelwaardige gedragingen wordt landelijk vastgelegd en geldt voor de gehele sociale zekerheid, als de Wet handhaving sociale zekerheid (naar verwachting) per 1 januari 2027 van kracht wordt. De nieuwe landelijke regeling is minder rigide dan de uit 2015 daterende wettekst en de oorspronkelijk afstemmingsverordening voor de Participatiewet. In Almelo werd al op een en ander vooruitgelopen met de huidige genuanceerde afstemmingsverordening die dateert uit 2025. In de uitvoeringspraktijk is er wel sprake van een behoorlijke verandering omdat de landelijke regeling die van kracht wordt, anders is van opbouw dan de systematiek in de huidige afstemmingsverordening.

Verordening individuele inkomenstoeslag

In het ontwerp voor de verordening voor de individuele inkomenstoeslag is het nieuwe element dat de mogelijkheid wordt genoemd om proactief te verstrekken. Hoewel dit niet is opgenomen in de huidige verordening, worden in de praktijk al proactieve verstrekkingen gedaan, waar het gaat om huishoudens die al eerder een toeslag ontvingen en waarvan duidelijk is dat men

opnieuw recht heeft. In de tekst van de huidige verordening is ook nog de studietoeslag opgenomen. Dit betreft inmiddels een dode letter omdat de regelgeving hieromtrent landelijk is vormgegeven. De studietoeslag komt dan ook niet meer voor in de ontwerpverordening. De grootste verandering is de ophoging van de bedragen voor de individuele inkomenstoeslag. De huidige bedragen zijn € 80,- voor een alleenstaande, € 105,- voor een alleenstaande ouder en € 115,- voor een (echt)paar. Deze bedragen worden respectievelijk verhoogd naar € 315,-, € 410,- en € 450,-. Met deze ophoging wordt invulling gegeven aan de investering van € 250.000,- voor de periode 2027 tot en met 2030 zoals benoemd in het collegeprogramma.

**Beoogd effect**

Zoveel mogelijk eenvoud en maatschappelijk effect creëren bij de invulling van noodzakelijke nieuwe verordeningen welke voortkomen uit het wetstraject 'Participatiewet in balans' en het nieuwe coalitieakkoord.

**Argumenten voor**

*1.1 De voorstellen voor de nieuwe verordeningen passen in het ingezette beleid.*

In de voorgestelde verordeningen is vooral sprake van codificatie van al anderszins vastgelegde regels dan wel bestaande praktijken.

*1.2 De nieuwe verordeningen zijn noodzakelijk*.

De wetgeving wijzigt zodat de huidige verordeningen niet meer passend zijn. Verder vereist een extra investering in de inzet van de individuele inkomenstoeslag overeenkomstig het collegeprogramma ook een nieuwe verordening voor de individuele inkomenstoeslag.

*1.3 De inhoud van de verordeningen is gekozen met aandacht voor de praktijk.*

Uitgangspunt is een eenvoudige invulling en waar noodzakelijk is er afgestemd met de regiogemeenten.

*1.4 Voorgesteld wordt de beschikbare middelen in te zetten voor een verhoging van de toeslagbedragen. Daarmee komt de extra investering direct terecht bij inwoners die langdurig over een laag inkomen beschikken, waardoor het maatschappelijk effect van de investering het grootst is.*

Immers het verhogen van de inkomensgrens, als alternatieve ingreep zou betekenen dat de doelgroep wordt uitgebreid met inwoners met een wat hoger inkomen. Hetzelfde geldt min of meer voor het verkorten van de referteperiode van de huidige 5 jaar naar bijvoorbeeld 3 jaar. Dan zou het effect zijn dat de doelgroep wordt vergroot met huishoudens die minder lang van een laag inkomen moesten rondkomen.

*2.1 Het ontwerp van verordeningen voorleggen aan de Adviesraad Sociaal Domein Almelo is regulier beleid.*

Het vragen van advies is vastgelegd in artikel 8 van de Regeling Adviesraad sociaal domein.

**Kanttekeningen**

*1.1 De te bereiken veranderingen met het wetstraject Participatiewet in balans gericht op eenvoud, menselijke maat en vertrouwen zullen in de uitvoeringspraktijk moeten plaatsvinden.*

De beoogde effecten van het wetstraject worden vooral gerealiseerd via de uitvoeringspraktijk. De voorgestelde verordeningen bieden hiervoor het noodzakelijke juridische kader.

*1.2 Vanuit een landelijk perspectief bekeken schuift Almelo op naar het gemiddelde waar het gaat om recht op een individuele inkomenstoeslag maar er blijven verschillen met andere gemeenten.*

Mogelijk ligt er op dit punt nadere landelijke regulering in het verschiet in lijn met de gang van zaken rond de studietoeslag.

**Kosten, opbrengsten en dekking**

Aan de verhoging van de bedragen voor de individuele inkomenstoeslag is een bedrag van ongeveer € 250.000,- per jaar verbonden ingaande 1 januari 2027. Uitgegaan is van de inzet van een bedrag van € 86.435,- in 2025. Aanvullend op dit bedrag wordt met de ontwerpverordening op jaarbasis € 250.000,- extra ingezet. Dit bedrag wordt gedekt uit de bij de programmabegroting 2027 beschikbaar gestelde incidentele middelen voor de individuele inkomenstoeslag. Met dien verstande dat het bedrag volgens het collegeprogramma verbonden is aan een periode van vier jaar.

**Uitvoering**

Na binnenkomst van het advies van de Adviesraad Sociaal Domein, wordt het advies beoordeeld en waar nodig verwerkt in het voorstel dat wordt gedaan aan de gemeenteraad om de verordeningen vast te stellen. Bij een eventuele afwijking van het advies doet het college dat gemotiveerd. Het advies van de Adviesraad wordt bij het raadsvoorstel gevoegd. Gelet op het tijdelijke karakter van de in het coalitieakkoord beschikbaar gestelde middelen ligt het in de rede in het raadsvoorstel ook als beslispunt op te nemen de effecten van de verhoging van de individuele inkomenstoeslag uiterlijk in 2030 te evalueren.

**Bijlage(n)**

1. Ontwerp Re-integratieverordening Participatiewet gemeente Almelo 2027, met registratienummer: D/26/943439
2. Ontwerp Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Almelo 2027, met registratienummer: D/26/943465
3. Ontwerp Verordening individuele inkomenstoeslag gemeente Almelo 2027, met registratienummer: D/26/943478
4. Was-wordt lijst Re-integratieverordening 2023 versus 2027, met registratienummer: D/26/957246
5. Brief aan Adviesraad sociaal domein (D/26/963457)

**Procesinformatie**

- Intern overleg

Het voorstel is besproken binnen US.

- Afstemming met portefeuillehouder

Het voorstel is afgestemd met de portefeuillehouder.

- Directie-advies: n.v.t.

**Communicatie over het besluit**

Regulier.